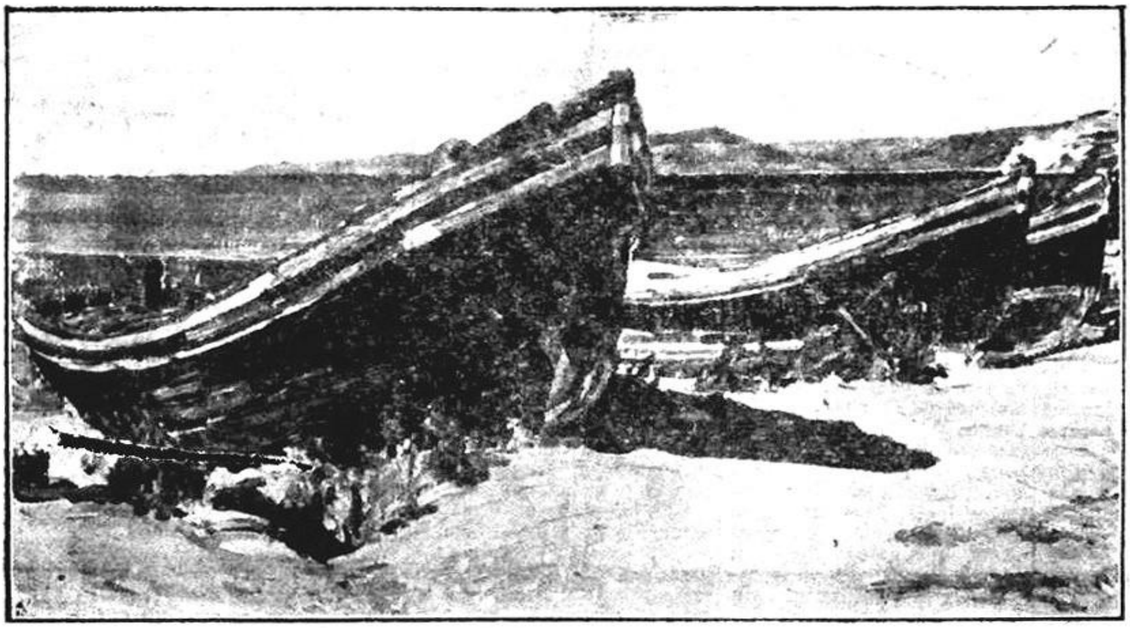
Anul I. No. 4. 3 lei Joi 10 Maiu 1928

COASTA de ARGINT

Director, OCTAVIAN MOŞESCU

Redacţia şi Ad-traţia
Vasile Lascar № 1
— BALCIC —
Abonament anual 200 lei

Ziarul cultural al Universităţii libere din Balcic



Steriade Balci

In marginea unor vechi cântece bulgare.

In ciuda vremilor protivnice, Bulgarii şi Românii (ba şi Sârbii) păstrează un cântec nu mai nou de 500 de ani, între atâtea altele de comună amintire. Este vorba de balada—în variante ce schimbă la nesfârşit fondul istoric — a lui Iancu Sibianu, Iencce Sibiencea, Savanciu Sibienciu, Sibinjanen Ianco . . . ce stărue simbolic pe ambele maluri dunărene, ca o troiţă seculară la o răspântie de drumuri. Cin-ei' eroul slăvit de închipuirea poetică bulgară (şi sârbă) şi care a trecut şi la noi? Filologii şi istoricii l-au determinat. Este Iancu Corvinul Românul, stăpânul de fapt al Ungariei, viteazul cap de cruciadă, pornit cu regele în 1444 să mântue popoarele creştine ale Balcanilor de primejdia Turcă

I se alipi şi 4000 călăreţi români sub comanda unui fiu de domn, Vlad Ţepeş. Ci-că trecând acesta prin satul Sullon (?) —spun istoricii unguri şi poloni—o vrăjitoare bulgară i-a prezis că regele Ungariei va pierde bătalia, dar că mai apoi creştinii vor birui pe Turci.

Mica armată creştină fu risipită, la Varna, de numărul cel mare al osmanlâilor lui Murad al II-lea. Creştinii au dat dosul spre Dunăre, fără izbândă şi fără rege—rămas mort pe câmpul de luptă. Iancu Corvinul luă drumul prin „pustiuri", fiind însoţit de Românii „singurii ce cunosc aceste locuri" şi trecură în Muntenia pe la Hârşova.

Ceilalţi creştini „cari n'avură călăuze Români, ajunseră sau în locurile Turcilor, sau pieriră, fie rătăcindu-se, fie de foame, fie de frig". Reţinem din însemnările streinilor cruciaţi această mărturisire: Numai Românii lui Vlad cunoşteau locurile acestea din sus de Varna (adică Dobrogea de azi]

Dar nu istoria interesează aici. Ci răsunetul ce l a avut voevodul cruciad Iancu Valahul în sufletul creştinilor din dreapta Dunării. Şi straşnic îi va fi impresionat cavalerul în armură de fier,—un munte de om—de vreme ce imaginaţia populară i-a făcut cântec. Şi, uite, acest cântec cu Iancu din epica populară bulgară dorim să le ştim şi noi. S'ar putea reproduce şi traduce în această foaie de două limbi, ce aminteşte ziarele bulgaro-române dela Brăila şi Bucureşti, de acum 60 de ani.

Când Bulgaria cădea, un cântec cu viteaz român prindea să întreţie candela nădejdiilor, ca o mângâire, pe la vetrele vecinilor de miazăzi.

Dar literatura baladelor bulgare evoacă cu toată desfigurarea conţinutului istoric (ca în toate literaturile orale de altfel] şi alţi voevozi valahi. Şi cântecele nu se împrăştie la întâmplare, ca fulgii de păpădie, în patru vânturi. Ele perpetuiază adesea un destin ascuns ce scapă înţelegerii momentului.

Iar cântecul cu Iancu al nostru este numai o mică floare din buchetul amintirilor care leagă . . .

Apostol Culea

Note de drum.

Bazargicul

de Mihail Sadoveanu

Umblăm o noapte întreagă într'un tren domol care poposește îndelung prin stațiile Bărăganului. Abia tresare un glas în liniștea acestor răstimpuri, —apoi rămânem suspendați în pustie, până ce pe ferestrele deschise și răcoroase ne vin chemările pitpalacului, dela depărtări deosebite. Ațipim,—și ne trezim iar în legănările și'n zgomotele de fier ale vagoanelor. Prin umbra de sub stele, la fața câmpiilor, bănuim holde bogate: pe lângă chemarea prepelițelor a rămas fixat în noi și acel susur neostoit al gângăniilor pământului, sunând plin, și răsuflul ravăn, ca de ape, al vegetației înbelșugate.

Când se luminează de ziuă, într'adevăr vedem până în fundurile zilei minunea ploilor de primăvară. Iar mai ales după ce am trecutDunărea, pământul Dobrogei, așa de bântuit de secetă în alți ani, ne apare binecuvântat ca în poveștile și visurile de iarnă ale plugarilor.

Orzul e'n paiu ca trestia și'n spic ca vrabia. — iar secara s'a înălțat până la coama murgului. Prin verdele delicat al ogoarelor se revarsă în florile galbene de rapiță, apoi pâlcuri de maci roșii ca sângele. Roșul acesta triumfal și decorativ dă un caracter deosebit peisagiului dobrogean.

Pe pășuni largi umblă turme de oi. La cele dintâi stații ale Cadrilaterului, ne apar mocani în straie albe, cinstind bucuroși vin în umbra salcâmilor. Cai voinici și căruțe vopsite verde așteaptă în laturea gărilor. Mocanii sunt elementul de cucerire de la miazănoapte. Au păzit aici cu mult înaintea răsboailor. Ș'acuma vin în atingere cu Bulgarii, care au urcat dela Sud.

Stăpânii mai vechi ai regiunii, Turcii și Tătarii, au dat înapoi și'n fața unora și a altora. Județul Constanța e astăzi al mocanilor-printr'o cucerire pașnică și harnică. Ținutul Caliacra a cunoscut, sub regimul bulgăresc, un procedeu mai ghimpoș, cu părtinirea vădită și silnică a administrației, a justiției și a armatei. Aici Turcii și Tătarii au fost prigoniți fără milă.

Rezultatele n'au fost totuș prea deosebite. In tot cuprinsul acestor ținuturi au rămas numai țintirimuri musulmane. Peste ruinile satelor a trecut plugul. Procesul de înlocuiri și eliminări a intrat într'o altă fază și urmează neintrerupt, cași eri, cași mai demult, de când ține minte istoria. Și Turcii și Tătarii au expulzat de aici odinioară pe alții.

Către țărmul acesta al mării neamurile s'au purtat și s'au schimbat necontenit.

Deci iată mocanii economi de oi înaintând cu turmele lor spre Bazargic și spre Mare. Sântem și noi în trecere prin această capitală de ținut. Trenul ne depune, pe o căldură covârșitoare, într'o gară cu puțină mișcare. In ocolul lung pe care-l face linia ferată am putut contempla în voie îngrămădirea de clădiri acoperite cu olane roșii, între plantații puține și sărace,—și mahalaua țigănească dela margine: bordee și cocioabe.

Un prieten ne întâmpină, ne primește și ne călăuzește. Ne dă și multe deslușiri,—căci are aici o vechime de doisprezece ani, A venit la Bazargic în primul an al ocupației, la 1913. E un om inteligent și liniștit, nu amestică patimă și fraze în ceeace spune.

E un observator aproape indiferent și zâmbește cu îngăduință.

Bem câte o cafea neagră la o cofetărie din centru și ascultăm ce ne spune. Noi bem câte una, căci aici cafelele se absorb toată ziua și nu dăunează nimănui. E adevărat însă că compoziția lor e un secret al localnicilor. Cafeneaua este negustoria pe care o preferă fără nici o șovăire orice Turc,—dintre cei care au mai rămas în Bazargic. Omul cinstit trebue să se îndeletnicească c'o negustorie. Asta li se pare Turcilor cea mai ușoară. O magherniță de bagdadia căreia te lovești cu capul, niște divanuri cu rogojini, o vatră cu cărbuni sub spuză, un ibric și câteva felegene. Instalația e gata, Vezi cafenele de acestea pe toate ulițile, una lângă alta, una peste drum de alta.

Câțiva mușterii cu turban, gravi și domoli sorb ciudata licoare ca și când ar îndeplini un oficiu și rostesc din când în când câte un cuvânt. Ori mai degrabă tac. Stăpânul localului e și el consumator și tace ori vorbește foarte puțin. De câștig nu poate fi vorba,—însă negustoria este o îndeletnicire onorabilă și e deajuns atât. — Indeletnicirile bănoase și întreprinderile mari sânt ale Bulgarilor. Vechilor stăpâni le-au rămas cafenelele. Până ce le închid și pe acestea și se duc spre sud, la Constantinopol ori în Anatolia.

Totuș au mai rămas. Ii vedem în cafenele, mișcând grav din cap, grăind domol, într'un fel de lene bolnavă. Prin umbra zidurilor fulgerate de scarele amiezii, trece o HANÂM, în pantofi europeni și cu rochia cernită dintr'un fald al căreia și-a alcătuit o glugă, care-i închide obrazul ca într'un chenar. Intâlnim și alte înfățișări mai triste și mai umilite, îmbrăcate cu șalvari colorați și cu picioarele disculțe. Sunt țiganci din mahalaua de la margine. In aceste părți țiganii se socotesc mahomedani, fără însă să cunoască legea și geamia.

Atât femeile în șalvari cât și cele în doliu alcătuesc o categorie de harnice roabe. Turcii petrec grav și nobil în cafenele; femeile lor muncesc, — ș'acasă și la câmp, pretutindeni

Aflu cu plăcere că Bulgarcele sunt scutite de aspra muncă a ogoarelor. Datoria aceasta este a bărbaților; ele își consacră căminului toată truda. Vrednic și harnic neam de oameni, după cât ne spune prietenul și călăuzul nostru. Ș'aici, ca și'n alte părți, Bulgarii dovedesc o încăpățânată stăruință în lupta vieții ș'o întunecoasă asprime. Seriozitatea este pecetea caracterului lor. Nu este cărturar bulgar, ori ing'ner, ori medic, ori avocat care să nu urmărească și o afacere, o întreprindere, pe lângă profesia ori slujba lui.

Oamenii aceștia privesc viața sub unghiul muncii și al economiei. De aceia toți au bani și gospodării îmbelșugate.

E adevărat, urmează zâmbind mentorul nostru,—că în felul lor de a fi sunt lucruri pe care firea mai deschisă și și mai diversă a Românilor nu le poate aprecia. Oamenii veniți de la Nord zâmbesc. Bulgarii își urmează legea și încet rânduiala lor.

Uneori cedează, dar grozav de puțin și încet. Acum zece ori doisprezece ani într'o casă de fruntași din aceste părți nu se cunoaștea întrebuințarea cuțitului și a furculiței. Celelalte lucruri ale civilizației și a Europei nici atât. Cel mai bogat om trăit întocmai ca cel mai sărac. Deși avea o casă mai mare, întrebuința o singură odaie. Cusurul, Românilor e altul: că cel sărac tinde la felul de traiu al celui bogat. Deșertăciunea și fața sunt maica și sora noastră, cum ar fi spus Cantemir.

Iată deci că la o masă de fruntaș, în acei dintâi ani ai ocupației românești, se așază gospodarii pe bănci ori pe scaune de felurite forme și își potrivesc fiecare înainte un talger de faianță și alăturea bucățile de pâine.. Sosește fumegând într'un castron mare un borș de miel. Fie care oaspete primește în talger o bucată de carne, pe care o consumă slujindu-se de degete și de un cuțit propriu scos din buzunar. Iar pentru sorbitură este lingura cea mare cu care s'a scos carnea. O întrebuințează cu toții pe rând.

Nu s'ar mai putea spune că asemenea moravuri partiarhale stăruiesc încă. Buna și simpla viață localnică a început a se strica. Oamenii noi au adus, pe lângă cuțit și furculiță, pe lângă mobilele și mărunțișurile indispensabile ticăloșiei lor, și alte stricăciuni. Femeile nu cunoașteau pălăria în 1913.

Trei ori patru îndrăsniseră să aibă ceva asemănător. Acuma flagelul acesta e obștesc.

La început șefii autorităților nouă au făcut fruntașilor localnici vizitele protocolare. Ciorbagii nu se dumireau ce poate fi asta. De ce au devin?

Ce gând ascuns vor fi avut? De ce și-au adus cu ei și muierile? Astăzi mi se pare că și nenorocirea vizitelor începe să bântuiască la Bazargic.

Se poate auzi și un piano! altă mizerie! Se văd și automobile; asta e mai ușor de înțeles, căci e ceva de natură practică. Pe lângă noi trece o mașină frumoasă și puternică. In ea zărim o figură caracteristică, pe care o întâlnim și dincoace de Dunăre destul des. Un îmbogățit. Insă un om de-acum câte va decenii: un jupân Dumitrache.

Lângă el doamna, cu pălărie și roche de modă nouă. Au automobil, căci sunt oameni foarte bogați,—multimilionari. Nu se știe dacă întrebuințează lavuarul și peria de dinți. Doamna aceasta, cu figură simplă și simpatică, simțindu-se într'o dimineață nu tocmai bine, a poruncit să i vie mașina,—și s'a prezentat la dispensarul comunal la vizita medicală. A așteptat și doctoriile gratuite, ca oamenii cei săraci. Poate n'a ajuns încă să știe ce fac oamenii bogați, când se îmbolnăvesc. Toți oamenii aceștia simpli vor afla, vai, în curând, toate! Și cele bine și cele rele ale vieții oamenilor dela miazănoapte

Mă îngrozesc cînd cuget c'au să joace și Foxtrott și Shimmy, s'au să cunoască five-o'clock ul și ceaiurile dansante,

Până acum viața lor e redusă și închisă în cercuri strâmte, oneste și monotone. Sunt așa de simpli și de serioși, încât nu știu să spună glume și să povestească anecdote în limba lor. Intrebuințează limba turcească. Dealtminteri și cântecele și divertismentele sunt tot ale foștilor stăpâni.

Ascultam pe tovarașul și prietenul nostru și simțean în mine păreri de rău că colțul acesta de lume patriarhală se pierde și mine nu va fi decât o legendă.

Mihail Sadoveanu



ARTISTICE

Pencio Slaveicof

O sonată de Beethoven.

O izbucnire de genialitate pentru cei ce cred în artă și o primesc.

Un simbol pentru desăvârșirea mea și a ta.

O culme la care se ridică și națiunile în mersul lor spre viitor.

Un ideal pe care a îndrăznit să-l pună înainte poporului său, îndrăznețul poet bulgar.

Pencio Slaveicov este un dărâmător de idealuri bătrânești, este poetul maximalist, nu în creația artistică, ci în concepția filozofică, și nu pentru el, ci pentru poporul său este revoluționar al Duhului.

Poporul de azi al Bulgariei independente își are doi reprezentați: cei bătrâni pe Ivan Vazov, cei tinerii Pencio Slaveicov. Două epoce care nu s'au înlocuit succesiv. Nici în politica democrată, nici în așezarea socială, nici în întrezăririle viitorului. Ivan Vazov a desghiocat cu talent și mai ales cu forță morală esența idealului național. Pentru el talentul a fost un glas de deșteptare, temperamentul — un val de însuflețire și înduioșare patriotică, întreaga operă literară — o slujbă poporului său, trecătoare, discutabilă, dar neînlăturabilă pentru cei ce se deșteptau „din somnul cel de moarte, în care îi adâncira barbarii de tirani". Pentru aceastâ generație Vazov a scris romane: „Sub jug" și „Pământul nou", nuvele, comedii, drame istorice: „Borislav", „Spre prăpaștie", comedia „Hășove" (pribegii revoluționari prin România și Rusia) și tragedia: „Ivailo". Și încă multe volume de poezii lirico patriotice, filozofico-patriotice, epico patriotice.. Generația ce și-l alesese de profet și bard era încredințată că:

Munte mai înalt ca Vit[...]

șa nu există, sau mai adân[...]

ca Işerul nu se află.

Vazof putu după aceast[...] să moară liniștit într'o zi p'o[...]ioasă de Octomvrie a anul[...] 1921. Misiunea lui era sfârșită[...] Bulgaria era o țară indepen[...]dentă, avea o conștiință na[...]nală, un parlament, un reg[...] și o constituție.

Dar veni Pencio Slaveicov.

Nesocotind ziua de az[...] Pencio Slaveicov vede prezen[...]tul, nestins și poruncitor, nu[...]mai ca un inel din marele lan[...] al culturii universal-omene[...]ti. Pentru el sunt vii, sunt prezenți, sunt cu el și în el. Mo[...]se, „Stâlpul veacurilor", Miche[...] Angelo, „Eroiul Frumuseței" Bethoven, „Invingătorul dis[...]perării," Nicolae Lenau „Ce[...] împăcat cu sine și cu vreme[...]" Shelley, „Inima Inimilor" cântărețul Tristeții al Libertății ș[...] al Adevărului, despre care Sl[...]veicov zice: firea umanitarist[...] o vom simți cu inima, și n[...] o vom dovedi cu mintea: v[...] bucuria că am trecut încă [...] treaptă în sus pe aceaș scar[...] spre acelaș cer. Cu cât ne vom[...] fi desfăcut de săbătaciile fir[...] noastre, cu atât ne vom fi ap[...]ropiat de țărmurile ultimel[...] fericiri. Pentru aceasta ne vom[...] îndruma nu de învățătura omu[...]lui de o zi ci de atragere[...] caldă și adevărat a oamenilo[...] ce s'au îndumnezeit pe vec[...]

Lucrările cele mai princi[...]pale: „Insula Fericiților" ș[...] poemă filozofico-eroică: „Cântec de sânge" — tradusă î[...] limba norvegiană. Câteva volume de poezii.

„Cântec de sânge" e a[...]semănat de către criticii europeni cu „Pan-Tadeuș" a lu[...] Mițchevici, poetă națională [...] Poloniei. A fost prezentată pentru premiul Nobel.

Gh. Ivanov

СРЕБРИСТИЙ БРЯГЪ

ВЕСТНИКЪ ЗА КУЛТУРА НА БАЛЧИКСКИЯ СВОБОДЕНЪ УНИВЕРСИТЕТЪ

УРЕЖДА РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ
Ул. Пр. Фердинандъ № 84—Базарджикъ

Покана.

Презъ лятото ще се отвори Балчикския свободенъ университетъ. Ще дойдатъ видни професори, писатели и художници. Още отъ сега всякой си е приготвилъ лекцията и скоро ще се състави окончателната програма.

Тая година ръководителите на Университета сж решили да разширятъ задачите си. До като преди се целеше главно да се изучи всестрано миналото и настоящето на Черно-морското крайбрежие и на селищата по него, за напредъ ще се работи и за опознаване на българския народъ и най главното за взаимното опознаване между ромъньци и българи.

Това може да стане само съ съдействието и на българ и та интелегенция— учени, писатели и художници, които се поканватъ да посетятъ градъ Балчикъ за да държатъ конференции.

Дирекцията на Балчикския Университетъ ще има грижата да издействува позволение за посещение, да приеме гостите и да намери необходимите средства за разноски.

Най-добре е, Софийския Домъ на Изкуството да се занимае съ тоя въпросъ и да определи лицата, които да четатъ това лято лекции въ Балчикския Свободенъ Университетъ.

Добруджанската народна песень.

Най-малко позната е добруджанската народна песень. До като народните песни въ всичките други покрайнини, г[illegible] населява българското [illegible] сж най-грижливо събрани и напечатани въ отделни сбирки, ние добруджанци нямаме нито единъ сборникъ съ наши народни песни.

А това е много осъдително.

Защото народната песень е най-великолепния паметникъ на народната речь, на обичаите и особеностите на племето ни. Тамъ найясно се прозиратъ радостите и болките отъ миналото и надеждите за едно по-добро бъдеще.

За да попълнимъ поне отчасти тая зееща празнина на липсата на какъвто и да е сборникъ отъ народни песни, ние молимъ съзнателните добруджанци да се поинтересуватъ за своите народни песни, да ги записватъ внимателно и да ни ги изпращатъ до редакцията. Ние веднага ще напечатваме най-добрите отъ тяхъ, а останалите ще подредимъ за единъ сборникъ на добруджански народни песни.

П. Черна — Станчевъ.

МАЙЦЕ СИ.

Ти майчино сърце, съдбицо моя,
защо прикривашъ свойте дарби ти?
По пътя паднахъ, жаденъ посредъ зноя,
и секна изворътъ на моите мечти.

Примолвахъ за любовъ по-чужди порти,
а портите затваряха се гневно,
и никого не смогнахъ да затрогна,
— отровихъ светълъ бленъ съ надежда бледна.

Чуй майчице, последната надежда,
макаръ и чуждъ, нали ме пакъ обичашъ?
и знай, че днесъ къмъ тебе ме отвежда
гласътъ на твойта кръвь, що въ менъ протича

И тъй добра ще свържешъ тежки рани,
въ последний часъ на моя день последенъ,
угасни ще и моя святъ — измами
на моя духъ — и държъкъ и победенъ.

И възкреси въ менъ твойта твърда вяра,
и обичта къмъ моя клетъ народъ
ще работя, не ще да г о посрамя
щастливъ тогазъ, ще легна въ хладний гробъ.

Добруджанска народна песень.

Люти клетви.

Напроводилъ се Свети Илия
на планина, на равнина(повторясе)
нема ли тука нейде ни никой
нейде ни никой, никаква вяра,
никаква вяра да се поборимъ.
Отъ де го зачу Малкото Змейче,
както го зачу, тъй и допадна,
както допадна, и се подплесна
и се подплесна за да се бори.
Бори ли ни се малко, ни много,
три дена цели и до три нощи.
Свети Илия, както е блъсналъ,
както е блъсналъ Малкото Змейче,
подскочило е на деветъ боя,
на деветъ боя къмто небето.
Разсърдило се Малкото Змейче,
че си блъснало Свети Илия
на деветъ боя все на дълбоко,
все на дълбоко въ черната земя.
Сасърдилъ ни се Свети Илия
разсърдилъ ни се и люто кълне
и като кълне тъй отговаря:
— Деветъ години грънъ все да гърми,
грънъ все да гърми, дъждъ да не рони,
да загладнее влашката земя,
влашката земя и богданската,
че да настане черна ни гладя,
черна ни гладя, черъ кара кътлъвъ
да загладнее птичка във небе,
птичка във небе, риба въ море,
риба въ море, дете във майка.
Че заваляло деветъ години,
грънъ все гърмяло, дъждъ не валяло,
че настанало черна ни гладя,
черна ни гладя, черъ каръ кътлъвъ,
загладняла е птичка въ небе,
птичка във небе, риба във море,
риба въ море, дете във майка.

Слушана отъ Минчо Рачевъ отъ с. Кара-Орманъ, Силистренско.

ПСАЛМИ.

1.

Разкажи ми, защо страдатъ хората. Защо има толкова гладни и жадни. И защо, както каже истината вериги слагатъ на нозете му и на ръцете му и на клада го извеждатъ?

А на жена му вода не даватъ да вземе отъ извора, на която всички отиватъ и на децата му всеки затваря вратата си и всеки камъкъ имъ фърля....

Продумай ми—пророчице и Майка на майкитѣ..

2.

Погледни—и в и ж: Очите си изгледахъ да те гледамъ,

И езика ми пресъхна да те слушамъ.

Толкова много си хубава и толкова сж сладки думите ти.

Какъ да откъсна погледъ отъ погледа ти?

И какъ да ти дума продумамъ?....

Владимиръ Русалиевъ

Добруджански писатели.

Йорданъ Йовковъ

Миналата есень посетихъ добруджанското селце Каралий. Тамъ и преспахъ. Вечерьта, изобиколили огъня, съ няколко селянина разговорихме за добрите стари времена. Отъ дума на дума заговорихме за некогашните селски даскали. И всички съ сълзи на очи почти си спомняха за благия и добрия Даскалъ Йорданъ, който е билъ не само на малките, но и на големите даскалъ. Тоя Даскалъ Йорданъ, когото тъй много обичатъ добруджанските селяни е най-видния нашъ белетристь— писателя Йорданъ Йовковъ.

Йорданъ Йовковъ е роденъ въ с. Жеравна, но отъ рано неговите родители се преселватъ въ Добруджа, въ селото Чифутъ-Киой, гдето се отдаватъ на земеделие. Той като дете е расълъ и порасълъ въ Добруджа. Гимназиалното си образование завършилъ въ София, следвалъ е известно време и юридическия факултетъ, безъ да го завърши. Следъ това се завръща въ Добруджа и тука, дълги години учителствува по селата. Той е познатъ на много селяни, особено на Каралийци, Лиляковци, Чифутъ-Киойци, на общо въ селата, гдето е учителствувалъ. Благодарение на общението му съ селяни, той смогна да опознае както никой другъ не е смогналъ живота въ Добруджа. Вникна въ нравите и обичаите на добруджанеца, схваща добре психологията му и тъй привиква съ добруджанското село, че на предложенията да го преместятъ за учитель въ града, отказва. Но той добре е запознатъ и съ живота на добруджанския градецъ. Особено добре познава Добричъ. Въ Добричъ е живялъ дълго време и напоследъкъ окончателно почти се установява тукъ, като става и добрички зеть. Но отъ после бива назначенъ въ една легация, а сега е отегленъ въ София, гдето се е отдалъ изключително на литературно творчество.

Йорданъ Йовковъ е написалъ много разкази изъ живота на добруджанеца. Особена ценна въ това отношение е повестьта му „Жетварьтъ". Като отминемъ предишните му работи, напоследъкъ издаде две съвсемъ нови книги: „Последна радость" и „Вечери въ Антимоновския ханъ", гдето изключително описва сцени изъ своята обична Златна Добруджа.

Ромънски писатели

Йонъ Л. Каражиале.

Най-видния ромънски драматургъ и сатирикъ безспорно е Йонъ Л. Каражиале. Никой преди и следъ не го не е могълъ тъй да обрисува и усмее слабостите на псевдоинтелигентната паплачъ, която победоносно е проникнала въ всички прояви на обществения животъ. Каражиале създаде характеристични типове, които олицетворяватъ цели съсловия. До голяма степенъ таланта му се приближава до тоя на нашия Алеко Константиновъ, само съ изключение на драматическото му творчество, което се издига до една недосегаема висота.

Йонъ Л. Каражиале е роденъ въ бащиния си чифликъ находящъ се въ селото Мържинени, окрътътъ Прахова на 29 Януарий 1853 год. въ едно семейство на артисти, така че, е ималъ възможность отъ малъкъ да се запознае съ театралния животъ. Училъ е много малко—едва 4 класа, па и не му трябвало по-вече, защото баща му се е тъкмелъ да го прави търговецъ, когато неочаквано презъ революционното движение въ 1870 год. бидейки преследванъ отъ полицията избягва въ Букурещъ. Тукъ е билъ назначенъ за отговорникъ въ демократичния вестникъ „Алегъторулъ либеръ". Така е започнала литературната кариера на Каражиале, чийто животъ е преизпълненъ съ невероятни контрасти. Ту краенъ бе диникъ, ту разгулникъ на наследено богатство; ту суфльоръ и артистъ, памфлетаръ, директоръ на сатирични и литературни списания чиновникъ архиваръ и отведнажъ директоръ на Народния Театръ, гдето се явява като голямъ реформаторъ и непосредствено следъ това собственикъ на бирария. Огорченъ отъ съвременниците си ромъни, които не сж го разбирали, Каражиале се установява да живее въ Берлинъ, гдето се разболява и умира на 10 Юний 1912 година. Тленните му останки сж били пренесени презъ Ноемврий същата година въ Букурещъ гдето при особени почести е билъ погребанъ.

Литературното дело на Каражиале е твърде раз-

Върхътъ Калиакра

отъ Gala Galaction

Отъ Гяуръ-Суючюкъ за Калиакра пжтьтъ минава презъ едно каменисто поле. Надъ това поле, въ политѣ на небосвода, като самотна църквица стърчи силуета на калиакренския фаръ.

Пристигнали на самото място, предъ насъ се изпречва една порта на едновремешна изчезнала крепость. Днесъ на тоя върхъ стърчатъ само войнишкия постъ и ниската кула на фара.

Съ отмерени стъпки ние закрачихме по самия назъбенъ върхъ на стръмната червена скала. Отъ тукъ ние съ омаенъ погледъ измервахме безкрайностьта отъ сафири, които върхътъ на скалата разцелуваше и гордо поглеждаше. Никога до днесъ не бехъ гледалъ морето отъ такава височина. Блъска се то тамъ долу,— зелено съ сини гънки — като че ли бе сцепено твърдо неподвижно, едно обширно копринено платно. Подъ зачервената пропасть, висятъ тъмно сини утреннитѣ синки. Къмъ Балчикъ, бреговете се разпръскватъ блестящи като златни, но неочертани, забулени отъ здрача на морето и небосвода. На истокъ синевината на небето и тая на морето се сливатъ в'едно и подъ блясъка на слънчевите лъчи се преобръщат на блестяще злато и сребро. На горе отъ Калиакра, къмъ западъ, морето се вдълбава нееднакво въ черния скалистъ брягъ. Далечъ, въ трептението на хоризонта, се забелязватъ зелените стъпала на Суртюкйойската височина.

Обикаляйки цялата издатина въ морето, ние си протягаме боязливо главата надъ страшните дълбочини що зеятъ подъ нозете ни, осеяни съ скали и издълбани отъ напъните на вълните. Отправяме си очите по-надалечъ и погледътъ ни се губи въ ширината — въ ширината на морето и небосвода, въ двойната безкрайность, що пленява и омайва.

По края на върха, над весените надъ морето скали се пропукватъ и сгромолясватъ, като образуватъ стъ-

Cercetaşi Bucureşteni

In excursie pe „Coasta de Argint"

Un grup de cercetaşi bucureşteni sub conducerea neobositului educator d-l profesor C. Nedelcu, au făcut în zilele de 18, 19 şi 20 Apr. a. c. o frumoasă excursiune pe „Coasta de Argint".

Sosiţi în ziua de 18 IV a.c. la Balcic, au cercetat toată coasta mării spre Ecrene unde, grănicerii noştrii le-au făcut o primire camaraderească. In ziua de 19 au vizitat plaja dela Ecrene şi pichetul Ceatal cişmea, pe frontieră; pe seară s'au înapoiat la Balcic pe valea Acbunarului, unde au fost întâmpinaţi de Cohorta „Coasta de Argint" din Balcic sub conducerea D-lui Capitan Berceanu Ion, care i-a condus la Palatul M. S. Regina Maria de unde îmbarcaţi în lotci, în cântece frumoase micii noştri oaspeţi, în amurgul serii au sosit în port.

—Li s'a servit un ceai oferit de D-l Dumetriadis apoi cercetaşii au fost cartiraţi la cercetaşi, la hotel Riviera şi la Clubul Nautic.

Au călcat în timp de o zi şi jumatate aproximativ 70 km. pe jos. A fost un efort destul de mare, pentru ei însă, terenul, poziţiile, pitorescul exotic le-a desvăluit din clipă în clipă, tablouri noi.

Exemplul cercetaşilor bucureşteni este demn de toată lauda şi poate fi imitat şi de alţi cercetaşi ce doresc a vizita frumuseţile ce oferă „Coasta de Argint".

In ziua de 20, cercetaşii, după vizitarea Balcicului îl părăsesc conduşi de cohorta locală până la eşirea din oraş (Bair Başa) unde D-l Profesor Nedelcu aduce mulţumiri tuturor cercetaşilor şi în special cercetaşului Viădeţ Ion care i-a servit tot timpul drept guid.

—S'au îndreptat apoi spre Cavarna întovărăşiţi de cercetaşi din Bazargic şi Balcic.

Cohortele doritoare a organiza în timpul verei, excursi pe Coasta de Argint se pot adresa D-lui Capitan Berceanu Ion, Comandantul Cohortei şi care poate da orice lămuriri asupra cartirurii şi asupra alimentării pe timpul trecerii sau şederii în Balcic.

ŞTIRI şi FAPTE

Universitatea liberă „Coasta de Argint" va edita în curând o biblioteca pentru prietenii mării, cum şi o antologie a mării. Va apare săptămânal câte un volum din cei mai reprezentativi scriitori ai noştri ca Jean Bart, Gala Galaction, Emanoil Bucuţa, Ap. Culea, Gh. Mugur, Gh. Valsan, Oscar Walter Cisek, Stefan Neniţescu, Mihail Sadoveanu, N. Iorga, D-r Voiculescu, Nichifor Crainic, Cezar Petrescu Nae Ionescu, Perpessicius Ionel Teodoreanu etc.

Din iniţiativa d-lui Apostol Popescu—s'a înjghebat Societatea „Coasta de Argint" cu scopul de a înfrumuseţa Ecrene şi Balcicul şi a le face confortabile pentru sezonul de băi.



D-l Apostol Popescu

La Ecrene se va clădi în curând un hotel şi se va înbunătăţi deocamdată şoseaua Bazargic—Ecrene făcând-o accesibilă transportului de sezonişti— În curând vom reveni pe larg cu amănunte. Iniţiativa d-lui Popescu — e demnă de lăudat şi încurajată de toţi, mai ales azi când minunata noastră Coasta de Argint, din cauza lipsei totale de confort, a început să fie ocolită chiar de îndrăgostiţii ei.

Din cauza timpului nefavorabil Abatele Zavoral a renunţat să viziteze deocamdată Coasta de Argint.

De câteva zile circulă svonul că consiliul comunal al Balcicului va fi disolvat, deoarece doi candidaţi serioşi d-nii Nistor Popescu, avocat şi Căpitan St. Rădulescu, pretorul plăşei Valtureşti, nu fac parte din actualul consiliu, şi unul dintre aceştia va fi indicat de prefectură ca viitor primar al oraşului nostru.



D-l Căp. St. Rădulescu

Noi dăm ştirea cu multă rezervă; deoarece un deputat guvernamental o desminte categoric, motivând că consiliul comunal fiind liberal şi care— conducând corect comuna până în prezent— nu a putut să fie dărâmat de guvernul averescan, s'ar comite o gravă nedreptate că tocmai partidul din care fac parte consiliu, să-l disolve, ceea ce n'are să se întâmple.

Prietenul nostru Ionel Teodoreanu terminându-şi ciclul „MEDELENI" va începe un nou roman pe care îl va lucra în vară, la Balcic.



D-l Ionel Teodoreanu

Acţiunea romanului se va desvăşura chiar pe „Coasta de Argint"

Българскитѣ литературни приятели въ чужбина.

Последнитѣ години отбелѣзаха единъ значително повишенъ интересъ къмъ българската художествена литература въ чужбина. Разкази и стихове отъ добритѣ ни поети и писатели намѣриха приемъ въ много литературни списания и вестници, не само на Западъ, но и отвждъ океана. Ние дължимъ гореща признателность на добритѣ наши литературни приятели въ странство, които съ редица статии и преводи доказаха на чуждия читающъ литературенъ свѣтъ, че и въ България има художествени ценности.

Между многобройнитѣ литератори, които презъ последнитѣ години сложиха перата си въ услуга на българската литература, ние ще отбележиме италианцитѣ: *Енрико Дамиани* (понастоящемъ нашъ гостъ въ София. Чете лекции за италианската литература въ Държавния университетъ) *Артуро Кронпа* и *Еторо Ло Гато*. Тѣ преведоха нѣколко десетки разкази и цѣли сбирки стихове (Ботевъ, Д Дебеляновъ) на италиански. Повечето български преводи сж отпечатани въ тѣхното списание „Прегледъ на славянскитѣ литератури". На нѣмски български разкази (отъ Вазовъ, Елинъ Пелинъ, Йовковъ, Г. Райчевъ, Караличевъ и др.) печата *Теодоръ Бланнъ*. Той дава преводитѣ си въ най добритѣ германски списания и вестници. На сръбски и нѣмски („Пагеръ пресе„) напечата много български стихове и разкази младия сръбски поетъ г. *Н. Марковичъ*. Въ сп. „Летописъ матица српски". г. Мир. даде миналата година и една изчерпателна и сериозна статия за българската поезия. На ромънски превежда български автори г. *Креведия*. Той печата своитѣ преводи въ „Литературенъ животъ". На чески български произведения (отъ Вазовъ, Ботевъ. Добри Намировъ и др) превеждатъ *Волманъ* и *Броменъ* Тѣ печататъ въ сп. „Славянски прегледъ". На хърватски стихове и разкази печата г-нъ *Иванъ Езихъ*. На полски г. *Я. Грузинска* български разкази (Йовковъ) печати въ сп. „Бръ..аянъ". А нашия сънотечественикъ г. *Викторъ Шаренковъ* е напечаталъ въ най голѣмото списание „Dial" досега петь шесть разкази отъ Вазовъ, Йонковъ, Елинъ Пелинъ и Каралийчевъ.

Бавно но сигурно, защото носи белега на едно самобитно изкуство, нашата художествена литература си пробива пжть на международния пазаръ.

Л. И.

ВЕСТИ

— Въ всички общини на Калиакренския Окрыгъ сж образували специални комитети за събиране помощи за пострадалите отъ землетресението въ България. Градъ Добричъ е раздѣленъ на 12 секции и 12 комисии ще сноходятъ всеки домъ. Добруджанци трябва отъ сърце да се притечатъ на помощь. Нека да дадемъ добъръ примеръ на човеколюбие.

— При Добричската частна Гимназия на бълг. Общество е съставена духова музика подъ ръководството на г-нъ Душекъ. За късото време отъ когато се обучаватъ питомците сж постигнали значителни резултати. Най късно до есевь ще имаме нашата духова музика напълно подготвена.

— Театралната секция при Бълг. Общество ще представи въ сѫбота 12 т. м. интересната пиеса „Високия смехъ," като приходa отъ представлението ще бъде въ полза за пострадалите наши братя отъ Южна България. Готви се усилено пиесата „Чаута" отъ ромънския писатель Викторъ Йонъ Попа. Най късно до къмъ края на т. м. ще се представи.

— Мл. сп. д-во „Глория" основно реорганизирано е започнало плодовита деятелность. Има библиотека, отъ следующата неделя ще се държатъ конферанси, наскоро ще издаде № 3 отъ спортна библиотека, на туризма се обръща особено внимание, на чиклизма също, а футболните екипи усилено се приготовляватъ. Също, всяка неделя въ 4 часа следъ обедъ се уреждатъ интересни другарски срещи

— Наскоро ще уредимъ конкурсъ за най-хубавите добруджански народни песни. Молимъ да се обърне голямо внимание на нашите хубави добруджански песни, които и до сега сж останали незаписани, да се записватъ и да ни се испращатъ въ редакцията. Постепенно ще печатаме всички получени песни.

—Получихме въ редакцията първите три номера отъ библиотеката „Наши писатели". Трима автори издаватъ три спретнати книги. Трима автори—Павчо Михайловъ, Тихомиръ Павловъ и Вл. Русалиевъ, които сж едни отъ най талантливите представители на новата генерация български писатели и които ние толкова малко познаваме.

Постепенно ще дадемъ по една кратка характеристика за всеки единого отъ тяхъ.

—*Въ кървавите* септемврийски събития, когато озлоблението и партизанския бесъ беше заслепилъ всички въ България неизвестно где изчезваха трима обичани отъ широките народни маси писатели: Гео Милевъ, Христо Ясеновъ и Иосифъ Хербесъ. Вместо да се справятъ съ идеите имъ справеха ее съ живота имъ и то, по-начинъ подълъ, варварски и отвратителенъ. И къде имъ е гроба днесъ никой не знай.

Горки апостоли на българската мисълъ!...

—*Българските* художници уредили сж на 1 май изложба лотария за пострадалите. 150 номера печелявши отъ 1800. 150 картини подарени и 20 портрети на печелявши ще се нарисуватъ отъ прочути наши портретисти. Добъръ и благороденъ жестъ!

(сл. отъ III-тѣ стр. Караджияле)

нообразно: билъ е вестникаръ, белетристъ и драматургъ. Най-сполучливия му разказъ е „Една Великъденска свещъ". Отъ пиесите му най-ценни сж „Изгубено писмо", „Бурна нощь" и „Напасть". Това сж и най-добрите ромънски комедии. Комедията „Бурна нощь" е играна и въ Българския Народенъ театъръ.

Ние за напредъ ще отпечатваме интересни откъслеци въ преводъ въ нашия вестникъ.

(сл. отъ III-та стр. Върхътъ К-р…

пала отъ разхвърлени и неравни каменни блокове, по които може да се слѣзе до широкитѣ пѣнещи се ритмични вълни . . . Въ единъ заслонъ, подъ скалитѣ ни се напрѣчи единъ гробъ, който мѣстнитѣ жители наричатъ гроба на Св. Никола. Надъ гроба стърчи единъ каменень кръсть, доказателство на грижи и набожность. Предъ гроба се издига единъ сводъ образуванъ отъ две подпиращи се взаимно скали. По скалите на свода и по околнитѣ каменни блокове има издълбани гръцки букви, едни отъ които сж почти заличени отъ силата на времето.

Tip. „COMERCIALA" Bazargic